

ΘΕΣΕΙΣ

«Αναγκαία η Εθνική Στρατηγική Ενεργού Γήρανσης»

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗΣ

Καθηγητής Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

ΤΟ ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΓΗΡΑΝΣΗΣ δεν αποτελεί ακόμα προτεραιότητα του κοινωνικοπολιτικού διαλόγου στους τομείς των δημογραφικών και συνταξιοδοτικών πολιτικών, παρά την αναμφισβήτητη επίδραση του στην ανάπτυξη ενός νέου υποδείγματος βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων, που πρέπει να αποτελέσει βασικό άξονα του νέου κοινωνικού συμβολαίου της Μεταμνημονιακής Ελλάδας. Η σχετική συζήτηση παραμένει εγκλωβισμένη σε παραδοσιακά πεδία, όπως τα κίνητρα για την αύξηση των γεννήσεων και το μέλλον των συντάξεων του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που προσεγγίζονται δυστυχώς αποσπασματικά και μονοδιάστατα.

ΟΠΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΙ η ανάλυση των σχετικών πρωτοβουλιών Διεθνών Οργανισμών (Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, Ευρωπαϊκή Ένωση), η ενεργή γήρανση απαιτεί μια πολυδιάστατη προσέγγιση και διαρκή στήριξη από όλες τις γενεές, επιτρέποντας στα άτομα να υλοποιούν τις δυνατότητες τους για σωματική, κοινωνική και πνευματική ευεξία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και να συμμετέχουν ολοκληρωμένα στον οικονομικό και κοινωνικό βίο. Προτεραιότητες των πολιτικών ενεργού γήρανσης δεν είναι μόνο η παράταση του επαγγελματικού βίου και η αύξηση της απασχόλησης των ατόμων ηλικίας άνω των 55, αλλά και η αξιοπρεπής απασχόληση των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και η αποτελεσματική τους κάλυψη μέσω των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Και τούτο γιατί η μείωση του εισοδήματος από εργασία λόγω συνταξιοδότησης πλησιάζει στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες από τις αρχές της δεκαετίας του 2010 το 50% των μέσων μισθολογικών αποδοχών των εργαζομένων. Η εξέλιξη αυτή έχει ως συνέπεια πολλοί ηλικιωμένοι να αναγκάζονται να επιβιώνουν χωρίς πολλά από τα αγαθά και τις υπηρεσίες που ο υπόλοιπος πληθυσμός θεωρεί σημαντικά, ιδίως στις περιπτώσεις εκείνες που δεν θεμελιώνουν δικαιώματα σε επαρκείς συντάξεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ με άλλα Κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας, η Ελλάδα δεν έχει υιοθετήσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προώθησης της ενεργού γήρανσης (με την μορφή μίας οριζόντιας Εθνικής Στρατηγικής). Όμως, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 αναπτύσσονται - με αποσπασματικό κατά βάση τρόπο - θεσμοί και πολιτικές που επηρεάζουν τις διαδικασίες ενεργού γήρανσης σε τέσσερα πεδία: Απασχόληση, Κοινωνική Ασφάλιση, Κοινωνική Πρόνοια και Υγεία.

ΔΕΝ ΠΡΟΚΑΛΕΙ, επομένως, έκπληξη, γιατί η Ελλάδα βρισκόταν το 2014 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) στην τελευταία θέση (25η θέση το 2012) μεταξύ των 28 Κρατών Μελών της ΕΕ (στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Σουηδία, η Δανία, η

Ολλανδία και η Φινλανδία) με βάση τον Εθνικό Δείκτη Ενεργού Γήρανσης (National Active Ageing Index, [www. AAI.unece.org](http://www.AAI.unece.org)), που σχεδιάστηκε το 2012 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη, εξετάζοντας μέσω 22 θεματικών δεικτών τα επίπεδα απασχόλησης (άτομα 55-74 ετών), κοινωνικής συμμετοχής, αυτόνομης διαβίωσης και ικανότητας ενεργού γήρανσης των ηλικιωμένων.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ενός βιώσιμου υποδείγματος ενεργού γήρανσης επιβάλλει την άμεση έναρξη ενός γνήσιου διαλόγου για την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων στη χώρα μας, που θα καταλήξει στη χάραξη της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής Ενεργού Γήρανσης, με βάση την αντικειμενική καταγραφή των αναγκών των ομάδων προτεραιότητας (ηλικιωμένοι εργαζόμενοι, άνεργοι ηλικιωμένοι, συνταξιούχοι και ανασφάλιστοι φτωχοί ηλικιωμένοι), την αξιοποίηση υπερεθνικών καλών πρακτικών και μία «δυναμική» ανάγνωση της δημοσιονομικής συγκυρίας υπό το πρίσμα των δημογραφικών εξελίξεων (η γήρανση ως ευκαιρία για ένα νέα οικονομικό μοντέλο και όχι ως κοινωνική επιβάρυνση).

Δημοσιεύθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2019 στην Ημερησία (Ένθετο στην Εφημερίδα Έθνος της Κυριακής)